

PRAVNI ASPEKTI ULOGE MALE PRIVREDE U PROIZVODNJI NAORUŽANJA VOJNE OPREME NA PRIVREMENO ZAPOSJEDNUTOM TERITORIJU

Autor analizira pravne uvjete, okvire i granice organiziranja proizvodnje naoružanja i vojne opreme (NOV) na privremeno zaposjednutom teritoriju (PZT). Zatim utvrđuje moguće subjekte male privrede te mogućnost i pravnu dopustivost da ti subjekti organiziraju proizvodnju NVO na PZT.

Mala privreda; proizvodnja vojne opreme.

1. UVOD

Organiziranje proizvodnje naoružanja i vojne opreme (NVO) na privremeno zaposjednutom teritoriju (PZT) jest pitanje ostvarivanja značajnog dijela funkcija sistema općenarodne obrane (ONO). Naime, jugoslavenski pravni poredak determinira ONO kao jedinstveni sistem organiziranja, pripreme i aktivnog sudjelovanja radnih ljudi i građana te njihovih organizacija i zajednica u odvratanju i sprečavanju opasnosti za zemlju, u općenarodnom otporu i u izvršavanju drugih zadataka radi obrane nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalne cjelokupnosti i Ustavom SFRJ utvrđenog društvenog uređenja. Zbog njegovog karaktera i društvenog značenja sistem ONO je uspostavljen i cjelovito reguliran pravnim propisima (ustavi, zakoni, podzakonski akti) i samoupravnim općim aktima (društveni dogovori, samoupravni sporazumi, statuti, odluke, pravilnici).

Sve to upućuje na potrebu da se mogućnost organiziranja proizvodnje NVO na PZT izučiti i s pravnog gledišta. U vezi s tim potrebno je istražiti, analizirajući pozitivne pravne izvore, te sintezom utvrditi: mogućnosti i pravne dopustivosti proizvodnje NVO na PZT; mogućnosti izvođenja proizvodnje NVO u maloj privredi na PZT; pravnu uređenost društvene organiziranosti nosilaca proizvodnje NVO u maloj privredi na PZT.

Istraživanjem spomenutih tematskih cjelina dobit će se odgovor na nekoliko značajnih pitanja: prvo, kakva je uloga male privrede u sistemu ONO, drugo, da li je mala privreda organizacijski i funkcionalno usmjerena na ostvarivanje svoje uloge u sistemu ONO, treće, kakva je pravna mogućnost i dopustivost organiziranja proizvodnje NVO na PZT i četvrto, koliko se mala privreda razvojno osposobljava za proizvodnju NVO na PZT.

2. MOGUĆNOST I PRAVNA DOPUSTIVOST PROIZVODNJE NVO NA PZT

Sistem ONO u Jugoslaviji je reguliran s više pravnih izvora, različitih po vrsti, pravnoj snazi i donosiocima. Jedno su pravni izvori koje donose državni organi. Tu spadaju ustavi i zakoni koje donose skupštine (Federacije, republika i pokrajina) i podzakonski akti (uredbe, naredbe, pravilnici, uputstva) koje donose izvršna vijeća i organi uprave društveno-političkih zajednica. Drugo su samoupravni opći akti (društveni dogovori, samoupravni sporazumi, statuti, odluke, pravilnici, uputstva) koje donose organi samoupravnih i drugih organizacija i zajednica radnih ljudi i građana.

Svi spomenuti izvori, klasičnog i samoupravnog prava, dolaze do izražaja u konstituiranju i ostvarivanju sistema ONO. Uglavnom se ustavima i zakonima utvrđuje, a drugim aktima realizira sistem ONO. Tako se ustavnim odredbama utvrđuju osnovni principi organiziranja i djelovanja sistema ONO, zakonima o ONO uspostavlja se cjelovita organizacija i funkcioniranje sistema ONO, a podzakonskim i samoupravnim općim aktima ostvaruju se ustavne i zakonske odredbe i djeluje u pravcu funkcioniranja sistema ONO.

Dakle, organizacija i djelovanje sistema ONO je regulirano pravom. Kako su sve organizacije radnih ljudi i građana integralni dio sistema ONO, a to znači i mala privreda, proizlazi da spomenuti pravni izvori odgovarajuće uređuju funkciju male privrede u sistemu ONO. Analiza određenih pravnih izvora to potvrđuje.

2.1. Ustavno-pravne osnove organiziranja proizvodnje NVO na PZT

Određivanjem osnova sistema ONO Ustav SFRJ daje nesumljive temeljne pravne osnove za uspostavljanje i razvoj organizacije proizvodnje NVO na PZT. Tako Ustav utvrđuje neotuđivo pravo i dužnost radnih ljudi i građana da štite i brane nezavisnost, suverenitet, teritorijalnu cjelokupnost i Ustavom utvrđeno društveno uređenje SFRJ.¹ Zatim, Ustav utvrđuje da samoupravne organizacije i zajednice vrše pravo i dužnost obrane zamlje, u skladu sa zakonom, planovima i odlukama društveno-političkih zajednica. U vezi s tim organizacije i zajednice osiguravaju sredstva za narodnu obranu i obavljaju druge zadatke od interesa za ONO.² Ustavom je Federaciji dato u nadležnost da uređuje osnovna prava i dužnosti radnih ljudi i građana te njihovih organizacija i zajednica u oblasti ONO. S tim u vezi Federacija uređuje posebna prava i obveze samoupravnih organizacija i zajednica u pogledu proizvodnje naoružanja i vojne opreme te pružanja usluga za potrebe ONO.³ Federacija je u tom smislu donijela Zakon o općenarodnoj obrani⁴ kojim se uređuju osnove sistema

1 Ustav SFRJ, član 237.

2 Ustav SFRJ, član 239/3.

3 Ustav SFRJ, član 28/6.

4 "Službeni list SFRJ", broj 21/82.

ONO, osnovna prava i dužnosti radnih ljudi i građana, kao i njihovih organizacija i zajednica u ONO, pa i proizvodnju NVO na PZT. Na temelju toga Zakona republike svojim zakonima pomnije uređuju ostvarivanje sistema ONO, uključivši i organiziranje proizvodnje NVO na PZT.

Dakle, Ustav SFRJ je utvrdio okvire i granice konstituiranja i djelovanja sistema ONO. Ustav je, što je za predmet razmatranja važno, odredio pravo i obvezu organizacija i zajednica da u skladu sa zakonom obavljaju proizvodne i uslužne djelatnosti za potrebe ONO. Logično je da se ovdje ima u vidu i proizvodnja NVO na PZT. Otuda potreba da se potpunije analiziraju spomenuti zakonski propisi o ONO. 2.2. Pravom određena uloga male privrede u ONO na PZT

Uloga radnih ljudi i građana te njihovih organizacija i zajednica uređena je Zakonom o općenarodnoj obrani (u daljnjem tekstu: Savezni ZONO) koji se izražava kao sistemski zakon u području ONO. U tom smislu Zakon uređuje osnove sistema ONO, određuje osnovna prava i dužnosti radnih ljudi i građana te njihovih organizacija i zajednica u ostvarivanju sistema ONO i tako osigurava jedinstvo obrambeno-zaštitnog sistema Jugoslavije.⁵ Na temelju toga Saveznog zakona donijele su republike i pokrajine njihove zakone o ONO. Tako je SR Hrvatska donijela Zakon o općenarodnoj obrani (u daljnjem tekstu: Republički ZONO)⁶ u kojem je za SR Hrvatsku u potpunosti uređen sistem ONO i utvrđena prava i dužnosti radnih ljudi i građana te njihovih organizacija i zajednica u pogledu ostvarivanja sistema ONO. Kako su republički zakoni doneseni na jedinstvenim osnovama sistema ONO koje je utvrdio spomenuti Savezni zakon, u daljnjem radu smatramo osnovanim, zavisno o potrebi, analizirati samo Zakon o ONO SR Hrvatske.

Prvo je temeljno određenje funkcioniranja ONO da radni ljudi i građani i njihove organizacije i zajednice, u okviru svoje redovne djelatnosti u miru, organiziraju, pripremaju i ostvaruju ONO i poduzimaju mjere i druge aktivnosti za rad u ratu.⁷ U vezi s tim organizacije i zajednice su dužne, radi osiguranja proizvodnje i pružanja usluga, opskrbe oružanih snaga u ratu, osigurati i odgovarajuće rezerve materijalno-tehničkih i drugih sredstava potrebnih za rad u ratu.⁸ Organizacije udruženog rada su dužne međusobno surađivati u provođenju priprema za ONO i usklađivati svoje planove obrane, osobito u opskrbi energijom sirovinama i rezervnim dijelovima, isporuci gotovih proizvoda i međusobnoj koordinaciji rada u ratnim uvjetima na postojećim ili ratnim lokacijama.⁹

Drugo je temeljno određenje funkcioniranja ONO nepriznavanje kapitulacije, ni okupacije SFRJ ili njezina pojedinog dijela. Ako bi neprijatelj privremeno zaposjeo dio teritorija SFRJ, radni ljudi i građani te njihove organizacije i zajednice, koje se nalaze na tom teritoriju, nastavile bi općenarodni otpor neprijatelju, postupajući

5 Cit. Savezni ZONO, član 1.

6 "Narodne novine SRH", broj 27/84.

7 Cit. Savezni ZONO, član 6., Republički ZONO, član 14.

8 Cit. Savezni ZONO, član 39., Republički ZONO, član 15.

9 Cit. Republički ZONO, član 16.

prema propisima SFRJ i izvršavajući odluke i naređenja organa koji na tom teritoriju rukovode općenarodnim otporom. To znači da radni ljudi i građani, kao i njihove privredne organizacije i zajednice, ostvaruju svoja prava i izvršavaju dužnosti u ONO i na privremeno zaposjednutom teritoriju.¹⁰ Nadalje, to znači da propisima utvrđena prava i dužnosti radnih ljudi i građana, te njihovih organizacija i zajednica u ONO, jesu obavezna u miru i ratu, na slobodnom i privremeno zaposjednutom teritoriju. Razumljivo, razlika je samo u uvjetima i okolnostima u kojima se ostvaruju prava i dužnosti iz ONO.

Treće je temeljno određenje funkcioniranja ONO pravo i dužnost radnih ljudi i građana da se organiziraju i sudjeluju u organiziranju, pripremi i ostvarivanju ONO. U tom smislu imaju pravo i dužnost u svojim organizacijama i zajednicama odlučivati o pitanjima iz ONO, utvrđivati programe mjera i aktivnosti, donositi odgovarajuće samoupravne opće akte i poduzimati druge potrebne mjere i aktivnosti u ONO.¹¹

U vezi s organiziranjem proizvodnje NVO na PZT je zakonskim propisima utvrđeno više značajnih pitanja. Tako je utvrđena radna obaveza radnih ljudi i građana. Ona se sastoji u izvršavanju zadataka i poslova njihovih organizacija i zajednica te u obavljanju zadataka i poslova za potrebe oružanih snaga, kako u pripremama tako i u ostvarivanju ONO. Zakonom je određeno da u organiziranju izvršavanju radne obaveze brinu samoupravne organizacije i zajednice, društveno-političke i druge društvene organizacije i nadležni organi društveno-političkih zajednica.¹²

Zatim, u vezi s organiziranjem proizvodnje NVO na PZT je i materijalna obaveza radnih ljudi i građana. Ona se sastoji u obvezi davanja svih vrsta potrebnih materijalnih sredstava za potrebe funkcioniranja organizacija udruženog rada značajnih za ONO. Tu obavezu imaju i stranci koji stalno žive na teritoriju SFRJ, osim onih koji su na službi u predstavništvima stranih država i međunarodnih organizacija.¹³

Nema sumnje da su radna i materijalna obaveza značajne pretpostavke za uspješno organiziranje i obavljanje proizvodnje NVO na PZT. Ali, samo organiziranje proizvodnje NVO na PZT je propisima određeno organizacijama i zajednicama, građanskim pravnim osobama i radnim ljudima koji samostalno obavljaju djelatnost osobnim radom sredstvima rada u vlasništvu građana. Ovako definirani subjekti obuhvaćaju i nosioce djelatnosti male privrede, mada ih zakon posebno i tako ne označava. Naime, propisi o ONO ne obuhvaćaju nazive privrednih subjekata kako su oni određeni u najnovijim privrednim statusnim propisima (Zakon o poduzećima). Ova tematika će se analizirati u narednom dijelu ovoga rada. Važno je utvrditi, nezavisno o nazivima privrednih subjekata, koja prava i dužnosti određuju propisi nosiocima proizvodnje NVO na PZT.

10 Savezni ZONO, član 11. i 16.

11 Savezni ZONO, član 13. i 14.

12 Savezni ZONO, član 23. i 27.

13 Isto, član 28. i 30.

Ponavljamo raniju konstataciju da je osnovana dužnost radnika i drugih radnih ljudi u organizacijama udruženog rada i drugim organizacijama da se u okviru svoje redovne djelatnosti organiziraju i pripremaju za svoj rad u ratu; sve to u skladu s ustavom, zakonom, osnovama planova i pripremnih mjera za obranu zemlje, osnovama priprema privrede i društvenih djelatnosti za funkcioniranje u ratu, odlukama organa društveno-političkih zajednica i svojim samoupravnim općim aktima. S tim u vezi je obaveza svakog organiziranog oblika male privrede da u okviru svoje redovne djelatnosti izvršava više zakonskih prava i dužnosti u pogledu proizvodnje NVO na PZT.

Prvo, organizirani nosioci proizvodnje NVO u maloj privredi su dužni, u skladu s planovima priprema privrede za funkcioniranje u ratu i planovima obrane, samoupravnim općim aktima urediti organizaciju i provođenje priprema za ONO. Isto tako u tim su aktima dužni utvrditi način ostvarivanja svojih prava, dužnosti i odgovornosti te djelokrug rada i odgovornost organa u izvršavanju zadataka ONO u miru i ratu. Samoupravnim sporazumom o određenom obliku udruživanja dužni su urediti obavljanje zadataka i poslova ONO koji su od zajedničkog interesa za udružene subjekte.¹⁴

Drugo, nosioci proizvodnje NVO u maloj privredi su dužni, u skladu s jedinstvenim osnovama planova i pripremnih mjera za obranu zemlje i osnovama priprema privrede za funkcioniranje u ratu, pripremiti i donijeti u miru planove obrane u kojima utvrđuju zadatke, organizaciju, snage, sredstva, mjere i postupke za proizvodnju NVO i druge aktivnosti u ratu. S tim u vezi dužni su osobito utvrditi: procjenu uvjeta, potreba i mogućnosti proizvodnje u slučaju rata; organizaciju, vrstu i opseg proizvodnje u ratu, ratnu organizaciju, raspored i mobilizaciju ljudstva i sredstava; postupke i mjere za slučaj neposredne ratne opasnosti i u ratu te druge mjere i zadatke, koje je nosilac proizvodnje NVO u maloj privredi dužan provoditi i osigurati za slučaj rata. Spomenuti nosioci proizvodnje NVO dužni su svoje planove proizvodnje NVO međusobno i s drugim organizacijama i zajednicama uskladiti.¹⁵

Treće, nosioci proizvodnje NVO u maloj privredi, u skladu s planovima ONO, dužni su, radi osiguranja proizvodnje NVO i opskrbe oružanih snaga, osigurati odgovarajuće rezerve materijalno-tehničkih i drugih sredstava razmjerno svojim kapacitetima, proizvodnim, tehničkim i drugim mogućnostima. Sve to u skladu sa svojim planovima obrane.¹⁶

Četvrto, nosioci proizvodnje NVO u maloj privredi su dužni da organiziraju i provode pripreme za proizvodnju u ratu, suglasno djelatnosti umiru i u skladu sa samoupravnim sporazumima i društvenim dogovorima o proizvodnji i pružanju usluga u ratu, odnosno sa zahtjevima društveno-političkih zajednica. Oni su dužni osigurati kadrovske, materijalne i druge uvjete za proizvodnju NVO, organizirati zaštitu radnih ljudi i materijalnih dobara od ratnih i drugih opasnosti i fizičku zaštitu svojih objekata i sredstava. Isto tako su dužni osposobljavati i obučavati se za proizvodnju u ratnim

14 Cit. Savezni ZONO, član 35. i 38.

15 Savezni ZONO, član 202. i 205., Republički ZONO SRH, član 269., 270., i 271.

16 Savezni ZONO, član 39., Republički ZONO SRH, član 15.

uvjetima. Spomenuti nosioci proizvodnje su dužni međusobno surađivati u provođenju priprema za proizvodnju NVO i usklađivati svoje planove proizvodnje NVO, osobito u opskrbi energijom, sirovinama, rezervnim dijelovima, isporuci gotovih proizvoda i međusobnoj koordinaciji rada u ratnim uvjetima na postojećim i ratnim lokacijama.¹⁷

Peto, nosioci proizvodnje u maloj privredi dužni su, na zahtjev nadležnog organa društveno-političke zajednice, prvenstveno proizvoditi predmete NVO. Međusobna prava i dužnosti nosioca proizvodnje i organa, na čiji se zahtjev proizvode predmeti NVO, uređuju se ugovorom. Zatim, ovi nosioci proizvodnje NVO ili osposobljeni nosioci za takvu proizvodnju ne mogu mijenjati namjenu proizvodno-tehničkih cjelina koje služe za proizvodnju NVO bez suglasnosti nadležnog organa Federacije.¹⁸

Može se osnovano konstatirati da pravni propisi odgovarajuće uređuju ulogu i zadatke nosilaca proizvodnje NVO u maloj privredi na PZT. Propisi određuju okvire i granice organizacije i djelovanja te prava i dužnosti u pripremama i sposobljavanju za proizvodnju NVO na PZT. U tako određenim okvirima i granicama dato je ovlaštenje nosiocima proizvodnje NVO da svojim samoupravnim općim aktima konkretno uredi djelovanje u miru na osposobljavanju za proizvodnju NVO na PZT.

3. MOGUĆI OBLICI STATUSNOG ORGANIZIRANJA MALE PRIVREDE U PODRUČJU PROIZVODNJE NVO NA PZT

Izučavanje mogućnosti organiziranja proizvodnje NVO na PZT je usmjereno na područje male privrede. Pojam male privrede u nas je poznat već duže vremena. Međutim, pravo taj pojam s pravnim značajem usvaja tek u najnovije vrijeme. Zakon o poduzetima (ZOP)¹⁹, koji institucionalizira klasične tržišne subjekte i njihovo funkcioniranje, ukinuo je dosadašnju organiziranost i funkcioniranje privrednih subjekata na osnovama Zakona o udruženom radu iz 1976. godine.²⁰ Ujedno je ZOP determinirao malu privredu. On je odredio da se društveno, mješovito i privatno poduzeće smatra poduzetom male privrede ako ima manje od stotinu zaposlenih radnika (član 144.).

No, nedavnom izmjenom i dopunom ZOP-a ukinuta je ova odredba o poduzetima male privrede.²¹

Vjerojatno je to urađeno iz razloga što se izmjenama i dopunama ZOP-a ukidaju razlike i uspostavlja se jednak društveno-ekonomski i pravni položaj ekonomsko-tržišnih subjekata, nezavisno o vlasništvu sredstava, broju radnika i vrsti privredne djelatnosti.

17 Savezni ZONO, član 38., Reppublički ZONO SRH, član 15., 16. i 17.

18 Savezni ZONO, član 40. i 41.

19 "Službeni list SFRJ", broj 77/88.

20 "Službeni list SFRJ", broj 63/76.

21 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poduzetima ("Službeni list SFRJ", broj 40/89).

Novi izvori statusnog privrednog prava, nema sumnje, traže novo poimanje termina male privrede. To naročito zato jer i sadašnji zakoni o ONO ne tretiraju pojam male privrede i jer oni, zbog neusklađenosti sa ZOP-om, kao subjekte proizvodnje NVO na PZT određuju organizacije udruženog rada i radnje radnih ljudi koji sredstvima u vlasništvu građana obavljaju privrednu djelatnost. Ovdje se ne radi samo o terminološkim pitanjima privrednih subjekata. Radi se o promijenjenom karakteru idruštveno- ekonomskom položaju privrednih subjekata. To će, sasvim je izvjesno, zahtijevati novo poimanje subjekata male privrede i njihovu ulogu u ONO, a osobito u području organiziranja proizvodnje NVO na PZT.

Dakle, od interesa je predmeta izučavanja da se, u vezi s iznijetim problemima, definiira pojam male privrede; razumljivo, prvenstveno s aspekta interesa predmeta izučavanja i karakteristika koje moraju izražavati privredni subjekti za organiziranje proizvodnje NVO na PZT. Polazeći od tih zahtjeva, može se ustvrditi da subjekti male privrede moraju biti: manji po broju radnika, jedinstveni u tehnološkoj organizaciji i fleksibilni u organiziranju u subjektivnom i tehnološkom smislu. Ali, za definiranje subjekata male privrede prema tim pretpostavkama, nema izričitog uporišta u najnovijem ZOP-u, koji jedini i definiira privredne subjekte. Naime, ZOP utvrđuje slijedeće vrste privrednih subjekata:

- društveno poduzeće (tu spadaju kao posebne vrste: javno poduzeće te dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću kada posluju sredstvima u društvenom vlasništvu);

- zadružno poduzeće (tu spadaju kao posebne vrste: dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću, komanditno društvo i društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću članova, ako su u njih uložena sredstva u zadružnom vlasništvu);

- privatno poduzeće (tu spadaju kao posebne vrste: dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću, komanditno društvo i društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću ako su u njih uložena sredstva u privatnom vlasništvu);

- poduzeće u mješovitom vlasništvu (tu spadaju: dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću, komanditno društvo, društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću članova i javno poduzeće, kada se u njih ulažu sredstva u različitim oblicima vlasništva);

- ugovorno poduzeće koje osniva radni čovjek udružujući svoja sredstva i rad i radnici udružujući svoj rad;

- radnja koju osniva radni čovjek radi obavljanja privredne djelatnosti samostalnim osobnim radom i sredstvima u vlasništvu građana;

- poljoprivredno gospodarstvo koje osniva radni čovjek radi obavljanja privredne djelatnosti osobnim radom i sredstvima u vlasništvu građana.

Zakon o poduzećima je uspostavio moguću egzistenciju više različitih vrsta privrednih subjekata, koji se međusobno razlikuju, uglavnom, prema vrsti vlasništva na sredstvima subjekata. No, pitanje vlasništva na sredstvima privrednih subjekata nema većeg značenja za predmet ovog razmatranja. Ostaju razlike između privrednih subjekata, vrijedne pažnje, pod nazivom poduzeće - dioničko društvo - komanditno društvo - društvo s ograničenom, odnosno neograničenom solidarnom

odgovornošću - javno poduzeće - ugovorno poduzeće - zadruga - radnja - poljoprivredno gospodarstvo.

Odmah valja kazati da se ovdje ne radi o nekim apsolutnim razlikama. Analiza zakonom utvrđenih priroda spomenutih privrednih subjekata upućuje na zaključak da između njih postoje stanovite relativne razlike. One se mogu izraziti u veličini kapaciteta, broju zaposlenih, vrsti privrednih djelatnosti te odgovornosti za obveze u poslovanju. Tako je osnovano pretpostaviti da će, u pravilu, dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću i komanditno društvo biti privredni subjekti s većim kapacitetima i većim brojem zaposlenih radnika. Zatim, osnovano je pretpostaviti da će, u pravilu, društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću, zadružno poduzeće, ugovorno poduzeće, privatno poduzeće i zadruga biti privredni subjekti s manjim kapacitetima i manjim brojem zaposlenih radnika. Sasvim je sigurno da će baš ta grupa privrednih subjekata, uključujući i radnje i poljoprivredna gospodarstva kao nesporne subjekte male privrede, biti osnova za formiranje subjekata male privrede. Dakle, u vezi s iznijetim, moglo bi se utvrditi da pojmovno malu privredu izražavaju sve vrste poduzeća, zadruga, radnji i gospodarstava ako pošljavaju manje od stotinu radnika.

Međutim, u predmetu izučavanja su privredni subjekti male privrede koji imaju zadatak organiziranje proizvodnje NVO na PZT. To iziskuje potrebu pomnijeg definiranja privrednih subjekata male privrede koji će biti nosioci proizvodnje NVO na PZT. Ranije je utvrđeno da oni moraju udovoljavati stanovitim zahtjevima: prvo, da su manji po broju zaposlenih, drugo da su jedinstveni u tehnološkoj organiziranosti, treće da su fleksibilni u promjeni organiziranosti i djelatnosti i četvrto da se u miru mogu osposobiti za organiziranje proizvodnje NVO na PZT. Može se ustvrditi da će ovim zahtjevima udovoljavati većina označenih privrednih subjekata moguće proizvodnje NVO, koje ZOP imenuje: društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću, zadružno poduzeće, privatno poduzeće, ugovorno poduzeće, zadruga i radnja za obavljanje djelatnosti osobnim radom.

Izvedena analiza upućuje na zaključak da su nosioci organiziranja proizvodnje NVO na PZT, u pravilu, sva poduzeća, društva s neograničenom solidarnom odgovornošću, zadruge i radnje koje spadaju u sastav male privrede i prema zakonskim propisima su dužni u miru se osposobiti za proizvodnju NVO na PZT.

4. ZAKLJUČAK

Sistem ONO svojom prirodom zahtijeva da se njegova organiziranost i funkcioniranje uređuju zakonskim i drugim pravnim izvorima. To se odnosi i na organiziranje proizvodnje NVO na PZT.

Analiza temeljnih pravnih izvora, koji reguliraju ONO, daje pozitivan odgovor na postavljena pitanja u istraživanju. Prvo, mogućnost i dopustivost proizvodnje NVO na PZT je ugrađena u sistem ONO kao pravo i obaveza odgovarajućih privrednih subjekata. Drugo, pravom utvrđeni karakter i način proizvodnje NVO na PZT zahtijeva da nosilac te proizvodnje, u prvom redu, budu subjekti male privrede. Samo su oni

svojom prirodom najsposobniji organizirati proizvodnju, i to NVO na PZT. Njihova je zakonska obaveza da se za tu proizvodnju osposobljavaj u miru. Treće, najnoviji izvori statusnog privrednog prava utvrđuju široku lepezu organizacijskih oblika privrednih subjekata. Mnogi od njih će egzistirati u maloj privredi i biti nosilac proizvodnje NVO na PZT. Analizirani pravni izvori ostavljaju privrednim subjektima da samostalno izvode svoju radnu organiziranost i da samoupravno uređuju konkretno izvođenje proizvodnje NVO na PZT.

Na kraju, analiza pravnih izvora iz područja ONO ukazuje na potrebu njihovog usklađivanja s najnovijim izmjenama ustavnog i privredno-statusnog prava.

Osim citiranih pravnih izvora, korišteni i slijedeći pravni izvori:

1. Zakon o ekonomskim i drugim odnosima u proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme ("Službeni list SFRJ", broj 25/79, 13/87)
2. Zakon o proizvodnji naoružanja i vojne opreme ("Službeni list SFRJ", broj 30/79)
3. Naredba o određivanju sredstava koja se smatraju naoružanjem i vojnom opremom ("Službeni list SFRJ", broj 51/80)
4. Odluka o osnovama jedinstvene metodologije i jedinstvenim pokazateljima za planiranje ONO ("Službeni list SFRJ", broj 61/85)
5. Odluka o određivanju predmeta i usluga koji su posebno značajni za ONO ("Službeni list SFRJ", broj 40/87)
6. Naredba o određivanju sredstava koja se smatraju osnovnim sredstvima za proizvodnju naoružanja i vojne opreme, načinu evidencije tih sredstava i načinu vršenja kontrole njihovog čuvanja i održavanja ("Službeni list SFRJ", broj 9/81)

Primljeno: 1989-09-20

Martinčević J. Low Aspects of Part of Small Economy in Production of Armament and Army Equipment on Temporary occupied Territory

S u m m a r y

Martinčević J. Law Aspects of Part of Small Economy in Production of Armament and Army Equipment on Temporary occupied Territory

System ONO by its very nature looks for organizing and functioning to be operated by law and the other law sources.

The analyses of the basic law sources regulating ONO gives positive answer on the set questions in researching. The first, possibility and allowness of producing NVO on PZT is built in the system ONO as the law and obligation for the corresponding economic subjects.

The second, by the law confirmed character and the way of production NVO on PZT above all wants the carrier of producing to be the subjects of the small economy.

Only they themselves by their nature are the most capable to organize production and that NVO on PZT.

Its law obligation is that this production should be done in peace. The third, the newest sources of the status economic law establish the wide fan of the organization forms of the economic subjects. Many of them will exist in the small economy and are going to be the carriers of producing NVO on PZT.

The analysed law sources leave to economic subjects to perform independently its work organization and to make selfgovernment by concrete performing of producing NVO on PZT.

At last, the analyses of the law sources from the region ONO shows the need of their harmonizing with the newest changes of the constitutional and economical statute law.